PAŽYMA dėl **2026-08-17**

Plikių senelių prieglaudos statinių komplekso namo (31122)
Klaipėdos rajono sav., Kretingalės sen., Plikių mstl.
pritaikymo neįgaliųjų poreikiams.

Plikių senelių prieglaudos statinių kompleksą sudaro 3 statiniai: namas (u. k. 31122), sandėlis (u. k. 31123) ir rūsys (u. k. 31124).

Ši sodyba Plikiuose (Klaipėdos r.) buvo pastatyta 1896 metais pasienio tarnybos reikmėms.

1926 metais iš krašto direktorijos išnuomotame buvusiame pasienio tarnybos name buvo įrengta senelių ir našlaičių prieglauda. Prieglaudą įkūrė Mažosios Lietuvos evangelikų liuteronų labdaros, kultūros ir švietimo draugija „Sandora“, globojanti senelius, neįgaliuosius, ligonius, vienišas motinas, daugiavaikes šeimas, grįžusiuosius iš įkalinimo įstaigų.

Senelių prieglauda Plikiuose veikė iki 1939 metų. Vėliau pastate įsikūrė paštas, buvo įrengtos gyvenamosios patalpos, apylinkės NKVD būstinė, o rūsyje veikė kalėjimas. 1948 metais pastate įsikūrė mokykla.

Šiuo metu senelių prieglaudos pastatų kompleksas perduotas Plikių bendruomenei.

Klaipėdos rajono savivaldybė pagrindiniame pastate (namas, u.k. 31122) planavo steigti inovatyvų, bendradarbiavimą skatinantį daugiafunkcį šeimos ir vaiko gerovės centrą bei dienos užimtumo centrą. Atsižvelgiant į tai, kad rajone trūksta ne tik socialinių dirbtuvių ar dienos centrų, bet ir grupinių gyvenimo namų ar apsaugotų būstų, kurie leistų žmonėms su intelekto ir psichikos negalia gyventi bendruomenėje, apleistame istoriniame pastate buvo nuspręsta įkurti Dienos užimtumo centrą, kuris užtikrins galimybę 15 asmenų su intelekto ir psichikos ar fizine negalia ugdyti kasdienio gyvenimo įgūdžius, įsitraukti į bendruomenę. Taip pat svarstoma galimybė patalpose įkurti Kompleksinių paslaugų centrą vaikams su negalia ir jų šeimoms, kur bus teikiama ankstyvoji reabilitacija, psichologinė pagalba, socialinių įgūdžių ugdymas, šeimos konsultavimas.

Šiuo metu jau yra parengtas „Kapitalinio remonto ir tvarkybos darbų (restauravimo, remonto) projektas“, gautas leidimas atlikti pastato tvarkybos darbus (2022-08-16, Nr. LPKIS-13).

Tačiau tam, kad būtų įgyvendinti Klaipėdos rajono savivaldybės siekiai pagerinti gyvenimo kokybę šimtams žmonių su negalia, būtina pastatą pritaikyti neįgaliųjų poreikiams – pastate įrengti liftą.

Lifto pristatymas istorinio pastato išorėje yra galimas remiantis universalaus dizaino (prieinamumo visiems) principais, Statybos įstatymu ir paveldo apsaugos teisės aktais, tačiau tam reikalingas specifinis teisinis bei architektūrinis pagrindimas. Kadangi toks projektas keičia pastato išvaizdą ir daro įtaką jo konstrukcijoms, sprendimas priimamas derinant dvi skirtingas teisinio reglamentavimo puses: paveldo išsaugojimą ir aplinkos pritaikymą.

Nustatytos objekto vertingosios savybės:

5.1.1.1. aukštingumas – **2 a. su pastoge**;

5.1.1.2. tūris– **stačiakampio plano, kompaktinis, 2 a. su pastoge**; stogo forma **– dvišlaitis stogas**; stogo dangos medžiaga ar jos tipas – **keraminių čerpių tipas** (-; šiuo metu stogas uždengtas asbocementinio šiferio lakštais); kiti stogo elementai – **plytų mūro dūmtraukių tipas**;

5.1.1.3. kapitalinės sienos –**kapitalinių sienų tinklas**; sienų angos, nišos – **visų fasadų pirminės stačiakampės langų ir išorinių durų angos, nišos su segmentinėmis plytų sąramomis**;

5.1.1.4. fasadų architektūrinis sprendimas – **raudonų plytų mūro visuomeninės paskirties pastato architektūrinio sprendimo visuma**;

5. 1.1.5. konstrukcijos – **tašytų lauko akmenų pamatai su plytų juosta virš pamatų**; **raudonų plytų mūro kapitalinės sienos**; **medinė gegninė stogo konstrukcija, konstrukcijos tipas**; funkcinė įranga – **vidaus mediniai laiptai, mediniai turėklai su tekintomis baliustromis ir mediniu porankiu** (-; medinių laiptų būklė patenkinama, turėklų būklė bloga - nebėra didžiosios dalies baliustrų, kai kur pakeisti porankio fragmentai); **pagrindinio įėjimo prieangio granitinės laiptų pakopos**; stalių ir kitų medžiagų gaminiai **– medinės langų konstrukcijos tipas, varstymo ir skaidymo būdas** (-; išlikę dalis pirminių langų su autentiškais vyriais, skląsčiais ir kita furnitūra, tačiau jų būklė bloga); **pagrindinio įėjimo dvivėrės medinės įsprūdinės durys su įstiklinimu ir kalvio darbo grotelėmis** (durys V fasade; durų varčių būklė bloga, kalvių darbo grotelių gera); **vidinių durų angokraščių medinės įsprūdinės konstrukcijos apdailos plokščių tipas, medinių profiliuotų apvadų tipas, medinių įsprūdinių durų varčių tipas** (-; išlikę tik dalis medinių gaminių, būklė patenkinama ar bloga); konstrukcijų dekoras – **pjaustyti medinių gegnių galai, medinių gegnių galų pjaustymo tipas** (-; kraštinių gegnių galai sutrūniję); **pjaustytų medinių sijų galų ir jas laikančių medinių spyrių tipas galiniuose fasaduose**;

5.1.1.6. grindų danga – **pagrindinio įėjimo prieangio keraminių plytelių danga, dangos tipas, dangos piešinys** (-; būklė bloga, dalis plytelių sudaužytos, ištrupėjusios);

Rengiamame kapitalinio remonto projekte sprendimą pastate įrengti liftą galima pagrįsti remiantis **visuomeniniu būtinumu**, tuo, kad **techniškai neįmanoma viduje įrengti lifto ar keltuvo** ir galimybe atlikti **minimalią intervenciją į paveldo vertingąsias savybes**.

1. Socialinis ir teisinis būtinumas (Viešasis interesas)

Visuomeninės paskirties pastate steigiama specifinė paslauga, kurios neįmanoma teikti be visiško prieinamumo užtikrinimo: JT Neįgaliųjų teisių konvencija ir LR lygių galimybių įstatymas įpareigoja valstybę ir bendruomenes užtikrinti fizinės aplinkos prieinamumą neįgaliesiems. Dienos centras asmenims su negalia teisiškai negali veikti, jei judėjimo apribojimų turintys lankytojai negali patekti į visus pastato aukštus. STR 2.03.01:2001 („Statiniai ir teritorijos. Žmonių su negalia poreikių tenkinimas“): Visuomeniniuose pastatuose privaloma užtikrinti laisvą patekimą. Kadangi neįgaliųjų dienos centras tiesiogiai orientuotas į šią tikslinę grupę, paveldo išsaugojimo ir neįgaliųjų integracijos interesų konfliktas turi būti sprendžiamas ieškant kompromiso, o ne atsisakant funkcijos.

Vertingųjų savybių akte įrašyta saugoti pastato kapitalinių sienų tinklą, visų fasadų pirmines stačiakampes langų ir išorinių durų angos, nišas su segmentinėmis plytų sąramomis. Taip pat saugotina konstrukcija - raudonų plytų mūro kapitalinės sienos. Tikslinga numatyti galimybę projektuoti liftą prie tos fasado dalies, kur poveikis pastato vizualiniam vientisumui yra minimalus. Labai svarbus grįžtamumo principas. Išorinė lifto šachta turi būti suprojektuota taip, kad ją ateityje demontavus, istorinis fasadas nukentėtų minimaliai, o padaryti pakeitimai (pvz., durų angos buvusių langų vietose) galėtų būti atstatytos į pirminę būseną. Svarbus ir vizualinis suderinamumas: išorinio lifto šachta turi būti maksimaliai neutrali – pavyzdžiui, lengvų stiklo ir metalo konstrukcijų. Tai leidžia išlaikyti istorinio fasado matomumą ir aiškiai atskiria naują inžinerinį elementą nuo istorinio audinio, neimituojant senosios architektūros.

2. Techniškai lifto įrengti pastato viduje neįmanoma:

Pagrindinis įėjimas į pastatą iš gatvės pusės, pastato vertingųjų savybių apraše nustatyta, kad saugomos:

- pagrindinio įėjimo prieangio granitinės laiptų pakopos;
- pagrindinio įėjimo dvivėrės medinės įsprūdinės durys su įstiklinimu ir kalvio darbo grotelėmis;
- vidaus mediniai laiptai, mediniai turėklai su tekintomis baliustromis ir mediniu porankiu;
- vidinių durų angokraščių medinės įsprūdinės konstrukcijos apdailos plokščių tipas, medinių profiliuotų apvadų tipas, medinių įsprūdinių durų varčių tipas

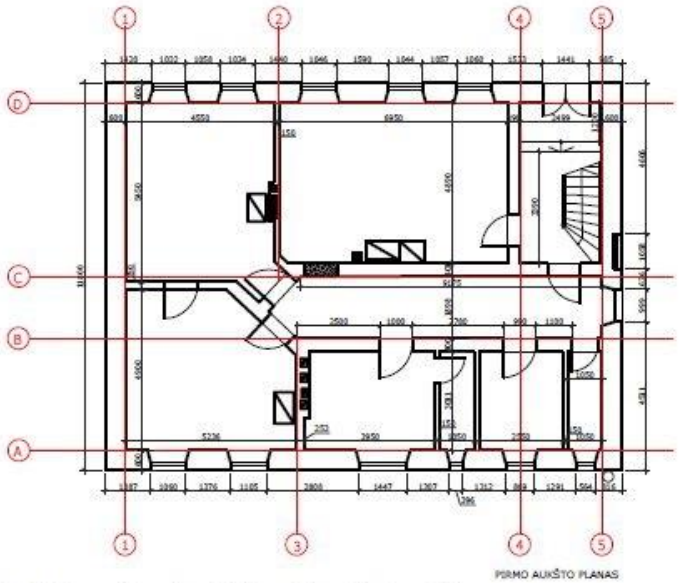

Iš laiptinės patenkama į koridorių, kurio plotis 1,9m, o durų angos plotis 0,9 m.

Pirmo aukšto planas

BR Nr. 6. Pirmo aukšto planas. Plikių senelių prieglaudos statinių komplekso namo (u.o.k. 31122), Klaipėdos r.sav., Kretingalės sen., Plikių mstl., Klaipėdos g. 12 tvarkybos darbai. Esama padėtis. MB "Baltas varnas", 2020.

SUTARTINIAI ŽENKLAI:	
	Užmūrytos autentiškos angos
	Esamos, naujos lengvų konstrukcijų atitvaros
	Esamos sienos

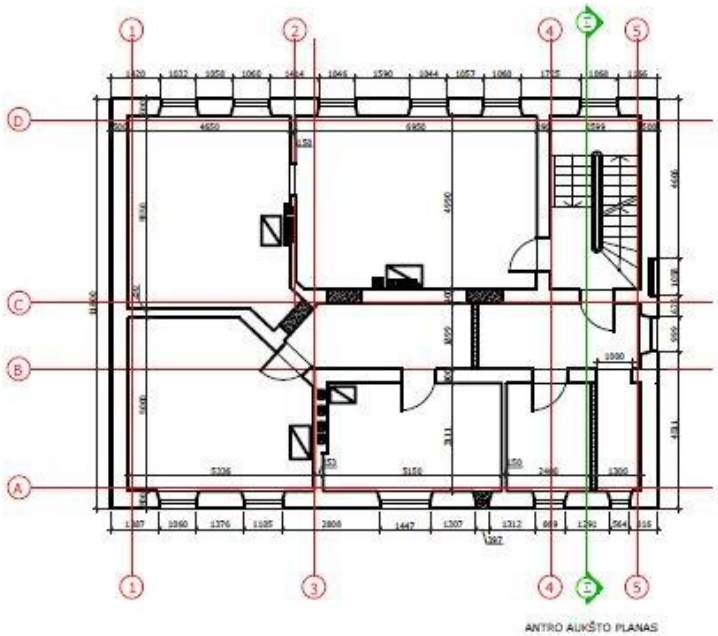

Antro aukšto planas

BR Nr. 7. Antro aukšto planas. Plikių senelių prieglaudos statinių komplekso namo (u.o.k. 31122), Klaipėdos r.sav., Kretingalės sen., Plikių mstl., Klaipėdos g. 12 tvarkybos darbai. Esama padėtis. MB "Baltas varnas", 2020.

SUTARTINIAI ŽENKLAI:	
	Užmūrytos autentiškos angos
	Esamos, naujos lengvų konstrukcijų atitvaros
	Esamos sienos

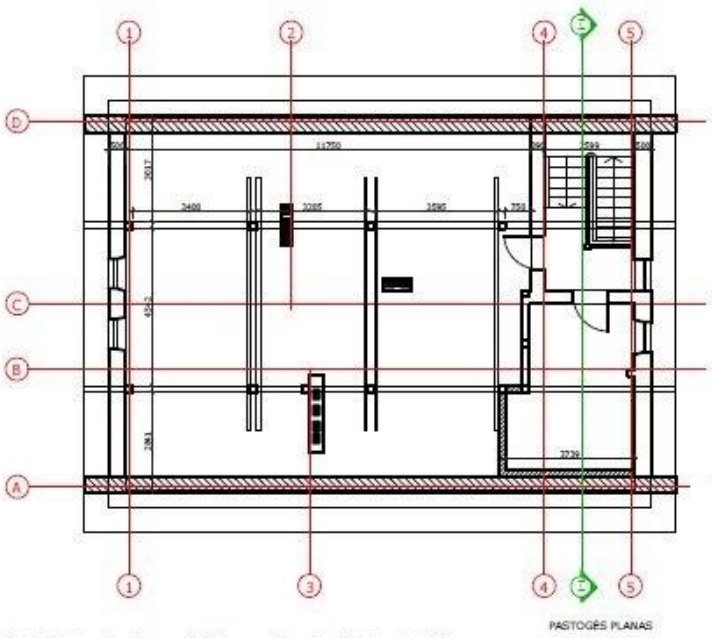

Mansardos planas

BR Nr. 8. Pastogės planas. Plikių senelių prieglaudos statinių komplekso namo (u.o.k. 31122), Klaipėdos r.sav., Kretingalės sen., Plikių mstl., Klaipėdos g. 12 tvarkybos darbai. Esama padėtis. MB "Baltas varnas", 2020.

3. Paveldosauginis sprendimo pagrindimas (Galinė siena ir langai)

Pasirinkta vieta (Š fasado galinė siena) ir sprendimas duris įrengti esamų langų vietoje yra mažiausiai invazinė vieta: liftas čia nedarys įtakos pagrindiniam pastato vizualiniam suvokimui. Įrengiant įėjimą į liftą esamų langų vietose, nėra kertamos ar griaunamos naujos angos kapitalinėje sienoje. Š fasadas yra blogos būklės, matyti mūro įtrūkiai per angų sąramas, sieną būtina remontuoti, stabdant tolesnį plyšių formavimą. Istorinis raudonų plytų mūras išlieka maksimaliai nepaliestas – tiesiog esamos lango angos apačia (palangės dalis) yra išardoma iki grindų lygio. Pleištinės langų sąramos įrengus duris, lieka visiškai sveikos. Be to, šiuo atveju galimas grįžtamumo principas: jei po kažkurio laiko liftas taps nereikalingas, jį išmontavus, durų angas galima vėl užmūryti tokiomis pačiomis raudonomis plytomis (atstačius palangę) ir įstatyti langus, visiškai atkuriant pirminę fasado išvaizdą.

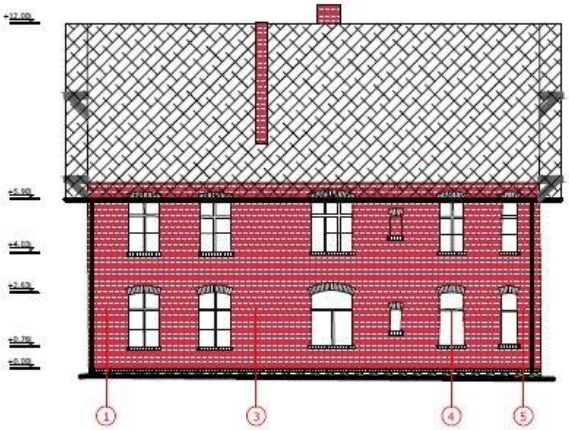

BR Nr. 1. Kiemo, R fasadas. Plikių senelių prieglaudos statinių komplekso namo (u.o.k. 31122), Klaipėdos r.sav., Kretingalės sen., Plikių mstl., Klaipėdos g. 12 tvarkybos darbai. Esama padėtis. MB

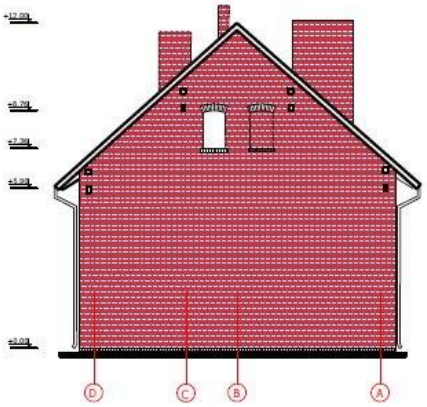

BR Nr. 4. Galinis, P fasadas. Plikių senelių prieglaudos statinių komplekso namo (u.o.k. 31122), Klaipėdos r.sav., Kretingalės sen., Plikių mstl., Klaipėdos g. 12 tvarkybos darbai. Esama padėtis. MB "Baltas varnas", 2020.

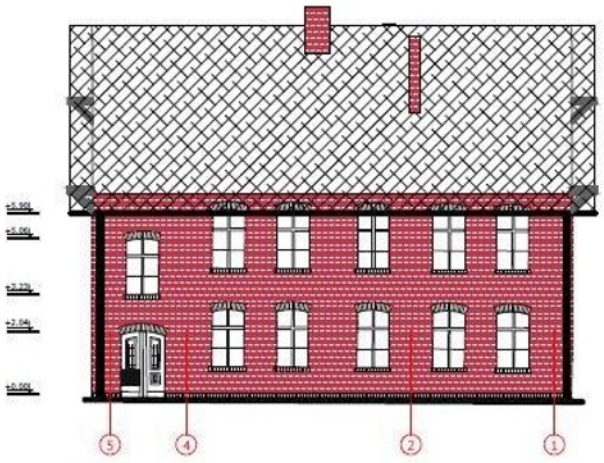

BR Nr. 3. Gatvės, V fasadas. Plikių senelių prieglaudos statinių komplekso namo (u.o.k. 31122), Klaipėdos r.sav., Kretingalės sen., Plikių mstl., Klaipėdos g. 12 tvarkybos darbai. Esama padėtis. MB "Baltas varnas", 2020.

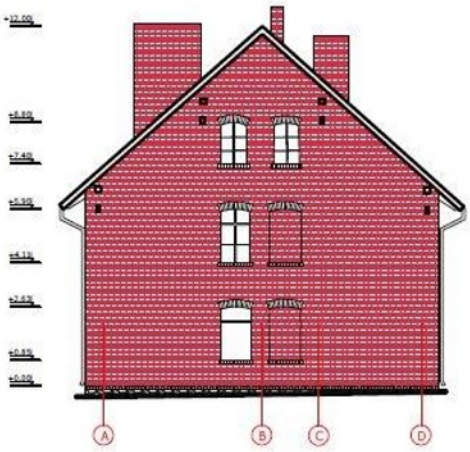

BR Nr. 2. Galinis, Š fasadas. Plikių senelių prieglaudos statinių komplekso namo (u.o.k. 31122), Klaipėdos r.sav., Kretingalės sen., Plikių mstl., Klaipėdos g. 12 tvarkybos darbai. Esama padėtis. MB "Baltas varnas", 2020.

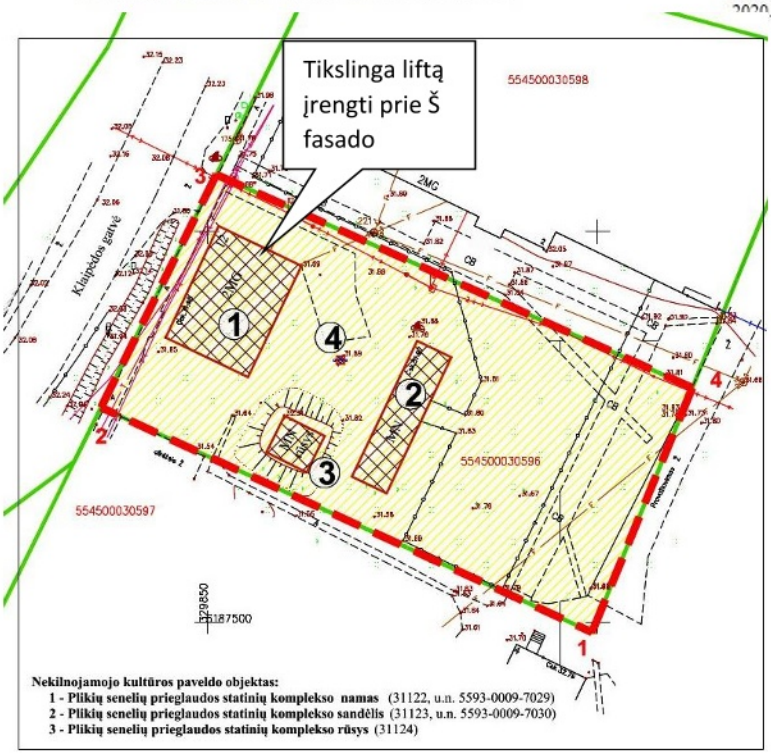

Vakarų fasadas yra pagrindinis, į gatvę orientuotas fasadas. Rytų fasadas, atsižvelgiant į pastato planinę struktūrą, nėra tinkamas liftui įrengti. Pietų fasadas turi langus tik mansardinėje dalyje. Todėl labiausiai tinkamas lifto įrengimui yra šiaurės fasadas. Esamos langų angos gali būt panaudotos patekimui iš lifto į pastato koridorių. Esami langai mansardoje užtikrintų galimybę patekti į visas patalpas.

IŠVADOS IR ARCHITEKTŪRINĖS BEI PAVELDOSAUGINĖS REKOMENDACIJOS LIFTO PROJEKTAVIMUI:

1. Visuomeniniuose pastatuose privaloma užtikrinti laisvą patekimą visiems žmonėms. Paveldo išsaugojimo ir neįgaliųjų integracijos interesų konfliktas turi būti sprendžiamas ieškant kompromiso, o ne atsisakant funkcijos. Kadangi nėra galimybės liftą ar keltuvą įrengti pastato viduje, siūloma liftą įrengti prie šiaurės fasado, panaudojant esamas langų angas.

2. Lifto konstrukcija rekomenduojama projektuoti kontrasto ir neutralumo principu: lifto šachtą siūloma projektuoti iš lengvų stiklo ir tamsaus metalo konstrukcijų. Negalima statyti aklinos raudonų plytų šachtos, imituojančios senąjį pastatą. Stiklinė šachta išlaiko pastato skaidrumą – pro ją matysis autentiškas netinkuotas raudonų plytų mūras, o nauja architektūra aiškiai atsiskirs nuo istorinės.

3. Lifto šachta prie pastato turėtų jungtis tik minimaliais metaliniais ankeriais ties patekimo durimis, kad būtų kuo mažesnė invazija į istorinį fasadą.

Architektė, paveldosaugos ekspertė Margarita Ramanauskienė
(Atestatas Nr. 0538)